

ความเห็นส่วนต้น
ของ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๕

เรื่องพิจารณาที่ ๕/๒๕๖๕

วันที่ ๒๔ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง	{	ศาลมีภัย	ผู้ร้อง
		-	ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๗ มาตรา ๒๔๘ และมาตรา ๒๔๙
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๑๙๙ หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย โดยมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล เกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อสัดส่วนความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผล ความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย” วรรคสอง บัญญัติว่า “กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่สุ่มหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นการเฉพาะ” และมาตรา ๑๙๙ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๑๐ ศาล ส่วนที่ ๑ บททั่วไป โดยมาตรา ๑๙๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บรรดาศาลทั้งหลายจะตั้งขึ้นได้แต่โดยพระราชบัญญัติ” วรรคสอง บัญญัติว่า “การตั้งศาลขึ้นใหม่หรือกำหนดวิธีพิจารณาเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งหรือที่มีข้อหาฐานใดฐานหนึ่งโดยเฉพาะแทนศาลที่มีตามกฎหมายสำหรับพิจารณาพิพากษาคดีนั้น ๆ จะกระทำมิได้”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๗ มาตรา ๒๔๘ และมาตรา ๒๔๙ เป็นบทบัญญัติในภาค ๓ อุทธรณ์และฎีกा ลักษณะ ๒ 矢ีกា ที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการฎีกากำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๒๗) พ.ศ. ๒๕๔๘ เนื่องจากบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในส่วนการฎีกามีนัยสำคัญยิ่ง ไม่สามารถกลั่นกรองคดีที่ไม่เป็นสาระ อันควรแก่การวินิจฉัยของศาลฎีก้าได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีก้าเกิดความล่าช้า ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและความศรัทธาที่มีต่อระบบศาลยุติธรรม ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีก้าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพให้ความเป็นธรรมแก่บุคคล ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้อย่างแท้จริงและรวดเร็ว ให้ศาลฎีกามีอำนาจพิจารณาว่าคดีที่ได้ยื่นฎีกាជึ่งได้สมควร ได้รับอนุญาตให้ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีก้า โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การฎีกากำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ ให้กระทำได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีก้า” วรรคสอง บัญญัติว่า “การขออนุญาตฎีกា ให้ยื่นคำร้องพร้อมกับ คำฟ้องฎีกាត่อศาลชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีนี้ภายใต้กำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่าน คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แล้วให้ศาลอั้นต้นรับส่งคำร้องพร้อมคำฟ้องฎีกាតั้งกล่าว ไปยังศาลฎีก้า และให้ศาลฎีกាទิจารณาในวินิจฉัยคำร้องให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว” มาตรา ๒๔๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “คำร้องตามมาตรา ๒๔๗ ให้พิจารณาและวินิจฉัยโดยองค์คณะผู้พิพากษาที่ประธานศาลฎีก้า แต่งตั้ง ซึ่งประกอบด้วยรองประธานศาลฎีก้าและผู้พิพากษาในศาลฎีก้า ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่า ผู้พิพากษาศาลฎีก้าอีกอย่างน้อยสามคน” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การวินิจฉัยให้เป็นไปตามเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้บังคับตามความเห็นของฝ่ายที่เห็นควรอนุญาตให้ฎีกា” และมาตรา ๒๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้ศาลฎีกាទิจารณาอนุญาตให้ฎีกາตามมาตรา ๒๔๗ ได้ เมื่อเห็นว่าปัญหา ตามฎีกานั้นเป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีก้าควรวินิจฉัย” วรรคสอง บัญญัติว่า “ปัญหาสำคัญตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึงกรณีดังต่อไปนี้ (๑) ปัญหาที่เกี่ยวพันกับประโยชน์สาธารณะ หรือความสงบเรียบร้อย ของประชาชน (๒) เมื่อคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยข้อกฎหมายที่สำคัญขัดกัน หรือขัดกับแนวบรรทัดฐานของคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลฎีก้า (๓) คำพิพากษาหรือคำสั่งของ ศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยข้อกฎหมายที่สำคัญซึ่งยังไม่มีแนวคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลฎีกามาก่อน (๔) เมื่อคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ขัดกับคำพิพากษาหรือคำสั่งอันถึงที่สุดของศาลอื่น (๕) เพื่อเป็นการพัฒนาการตีความกฎหมาย (๖) ปัญหาสำคัญอื่นตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีก้า” วรรคสาม บัญญัติว่า “ข้อกำหนดของประธานศาลฎีก้าตามวรรคสอง (๖) เมื่อได้รับความเห็นชอบจาก

ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้” และวรรคสี่ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่อนุญาตให้ฎีกา ให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุดตั้งแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น” จึงเห็นได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงระบบการฎีกาจากระบบสิทธิ (Appeal as of Right) เป็นระบบอนุญาต (Discretionary Appeal) โดยให้ดุลพินิจแก่ศาลฎีกานในการพิจารณาอนุญาตให้ฎีกา เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาดีของศาลฎีกานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความเป็นธรรมแก่คู่ความทุกฝ่าย หลักการดังกล่าวสอดคล้องกับระบบการอุทธรณ์ฎีกานในต่างประเทศที่ส่วนมากมักจะพบหลักพื้นฐานที่ครอบคลุมสิทธิในการอุทธรณ์ คือ หลักในการเปิดโอกาสให้มีการอุทธรณ์ไปยังศาลที่มีลำดับสูงกว่าได้ โดยการอุทธรณ์ในครั้งแรกถือว่า เป็นสิทธิของคู่ความ (One Chance to Appeal as of Rights) ส่วนการอุทธรณ์ครั้งที่สอง (Further Appeals) ต้องขึ้นอยู่กับว่าศาลมีอนุญาตหรือไม่ ไม่ใช่สิทธิของผู้ฎีกานแต่เป็นดุลพินิจของศาลฎีกาน (Discretion) ว่าจะรับพิจารณาฎีกานหรือไม่

ข้อโต้แย้งของโจทก์ที่ว่า การใช้ระบบอนุญาตให้ฎีกานแทนระบบสิทธิในการฎีกานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๗ มาตรา ๒๔๘ และมาตรา ๒๔๙ ทำให้คำพิพากษาของศาลชั้นต้น และคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ขาดการตรวจสอบถ่วงดุลโดยศาลฎีกานถือเป็นอุปสรรคในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของโจทก์และประชาชนผู้มีอรรถดี ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม เป็นการเลือกปฏิบัติเฉพาะในคดีแพ่งไม่ให้ได้รับการพิจารณาพิพากษาดีโดยศาลฎีกานซึ่งแตกต่างจากคดีอาญาเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ เพิ่มภาระแก่โจทก์และประชาชน ขัดต่อหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ นอกจากนี้ การตั้งองค์คณะผู้พิพากษาโดยประธานศาลฎีกานแทนศาลฎีกานที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาดีขึ้นมาไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๙ ห้ามมิให้ตั้งศาลขึ้นใหม่ หรือกำหนดวิธีพิจารณาเพื่อพิจารณาพิพากษาดีได้คดีหนึ่งโดยเฉพาะแทนศาลที่มีอยู่ตามกฎหมาย ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๗ มาตรา ๒๔๘ และมาตรา ๒๔๙ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๑๙๙ นั้น เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๗ มาตรา ๒๔๘ และมาตรา ๒๔๙ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการยื่นคำร้องขออนุญาตฎีกา การพิจารณาวินิจฉัยคำร้องขออนุญาตฎีกา และการกำหนดปัญหาสำคัญอันควรที่ศาลฎีกานจะได้วินิจฉัย โดยมาตรา ๒๔๗ กำหนดให้การฎีกากำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีกาน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงระบบการฎีกานเดิมที่มีข้อจำกัดในเรื่องทุนทรัพย์ว่าคดีที่สามารถฎีกากปัญหาข้อเท็จจริงต่อศาลฎีกานได้ ทุนทรัพย์ในคดีที่พิพาทด้วยความเกินสองแสนบาท ขณะที่การฎีกานระบบอนุญาตมีเดิมข้อจำกัด

จำนวนทุนทรัพย์ไว้ ทั้งมีได้ตัดสิทธิคู่ความที่จะยื่นฎีกา หากเห็นว่าเป็นคดีที่มีความสำคัญอันควรขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกา และบทบัญญัติของมาตรา ๒๔๙ วรรคหนึ่ง ยังให้ศาลฎีกາได้ใช้ดุลพินิจในการมีคำสั่งอนุญาตให้ฎีกาไว้อย่างกว้างขวาง มีได้เป็นการห้ามฎีกาโดยเด็ดขาด โดยคู่ความสามารถยื่นคำร้องขอฎีกាត่อศาลได้ไม่ว่าจะเป็นคดีประเภทใด เป็นคดีมีทุนทรัพย์หรือไม่ หรือเป็นปัญหาข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริง อีกทั้งระบบการฎีกາเดิมยังกำหนดหลักเกณฑ์ว่า ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่จะสามารถฎีกากาได้นั้น ต้องเข้าลักษณะเป็นข้อที่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ ทั้งต้องเป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัยด้วย การกำหนดหลักเกณฑ์ไว้เช่นนี้ส่งผลให้ในทางปฏิบัติ เมื่อผู้ฎีกากาได้ยื่นฎีกากาแล้ว ศาลฎีกากจะต้องมาพิจารณา ก่อนว่าเป็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่ได้ต่อสู้กันมาตั้งแต่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์หรือไม่ มีสาระอันควรแก่การวินิจฉัยหรือไม่ หากเป็นข้อเท็จจริงใหม่ หรือเป็นข้อที่มีได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลล่างมาก่อน ก็จะไม่รับพิจารณาฎีกาก ซึ่งกรณีดังกล่าวทำให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความล่าช้าหรือเป็นการใช้สิทธิฎีกานเพื่อประวิงคดี ขณะที่การฎีการะบบอนุญาตกำหนดวิธีการให้ศาลพิจารณาคำฟ้องฎีกาว่าในมาตรา ๒๔๙ ว่า “ปัญหาตามฎีกานั้น เป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกากควรวินิจฉัยหรือไม่” หากศาลฎีกานเห็นควรไม่วินิจฉัยแล้วก็จะสั่งไม่อนุญาต ซึ่งทำให้คดีเสร็จเด็ดขาดได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ หากพิจารณาข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการขออนุญาตฎีกานคดีแพ่ง พ.ศ. ๒๕๕๘ จะเห็นว่า คดีที่ขออนุญาตฎีกายังคงได้รับการพิจารณาจากศาลฎีกาก แต่ศาลฎีกากจะอนุญาตให้ฎีกากหรือไม่นั้น เป็นดุลพินิจของศาลฎีกากที่จะพิจารณาวินิจฉัยต่อไป เว้นแต่คดีนั้นโดยสภาพมิใช่ปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกากควรวินิจฉัย ซึ่งได้มีข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการขออนุญาตฎีกานคดีแพ่ง พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการขออนุญาตฎีกานคดีแพ่ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔ ในข้อ ๑๓ ที่วินิจฉัยปัญหาสำคัญอื่นตามมาตรา ๒๔๙ วรรคสอง (๖) ได้แก่ กรณีดังต่อไปนี้ (๑) คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ มีความเห็นแย้งในสาระสำคัญ และศาลฎีกานเห็นสมควรวินิจฉัย (๒) คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยข้อกฎหมายสำคัญที่ไม่สอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันกับประเทศไทย และ (๓) คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ขัดแย้งกันในสาระสำคัญ และศาลฎีกานเห็นสมควรวินิจฉัย จึงเท่ากับว่าศาลฎีกากจะต้องพิจารณาเหตุผลในฎีกากของโจทก์ว่า เป็นปัญหาสำคัญหรือไม่ องค์คณะผู้พิพากษากำลังต้องพิจารณาว่าคดีของโจทก์เป็นปัญหาสำคัญหรือไม่ เช่น ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งที่มีความเห็นแย้งในสาระสำคัญหรือทั้งสองศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งขัดแย้งกันในสาระสำคัญ หรือคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ขัดหรือแย้งกับกฎหมายระหว่างประเทศตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกากดังกล่าวหรือไม่ อีกทั้งจะต้องให้เหตุผลในกรณี

จะไม่อนุญาตให้โจทก์ฎีก้าໄວด้วยชี้งเท่ากับได้มีการวินิจฉัยคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ว่า ชอบด้วยกฎหมายและหลักกฎหมายแล้วหรือไม่ ถึงแม้จะฎีก้าไปแต่ไม่อ่ามีผลเปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ในสาระสำคัญได้ อันเป็นการพิจารณาตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมแล้ว จึงไม่ใช่เป็นการตัดสิทธิไม่ให้โจทก์เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาเจตนามณ์ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๗ มาตรา ๒๔๘ และมาตรา ๒๔๙ ที่มุ่งหมายให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีก้าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และสามารถที่จะอำนวยความสะดวกในการอำนวยความยุติธรรมแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายประกอบกับผลจากการเปลี่ยนแปลงระบบฎีก้าดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อคุ้มครองทั้งสองฝ่ายมากกว่าระบบฎีก้าเดิม โดยมิได้จำกัดสิทธิเสรีภาพในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของคุ้มครอง บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๗ มาตรา ๒๔๘ และมาตรา ๒๔๙ จึงไม่ถือเป็นอุปสรรคในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่จะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

ในส่วนข้อโต้แย้งของโจทก์ที่ว่า การตั้งองค์คณะผู้พิพากษาโดยประธานศาลฎีก้าที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาดีขึ้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๘ ไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๙ ห้ามมิให้ตั้งศาลขึ้นใหม่ หรือกำหนดวิธีพิจารณาเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งโดยเฉพาะแทนศาลที่มีอยู่ตามกฎหมาย นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๙ เป็นบทบัญญัติในส่วนที่เป็นการวางแผนหลักการทั่วไปเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรศาลขึ้นมาเพื่อพิจารณาพิพากษาคดี โดยมุ่งหมายว่าในการจัดตั้งองค์กรศาลต่าง ๆ ให้กระทำโดยพระราชบัญญัติเท่านั้น และการจัดตั้งศาลขึ้นใหม่หรือกำหนดวิธีพิจารณาเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งหรือข้อหาฐานใดฐานหนึ่งจะกระทำมิได้ ขณะที่บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๘ กำหนดให้องค์คณะผู้พิจารณาคำร้องขออนุญาตฎีก้า ประกอบด้วย รองประธานศาลฎีก้า และผู้พิพากษาศาลฎีก้าอย่างน้อยสามคน การตั้งองค์คณะผู้พิพากษาโดยประธานศาลฎีก้าตามมาตรา ๒๔๘ ดังกล่าว มิได้เป็นการตั้งศาลขึ้นใหม่หรือกำหนดวิธีพิจารณาเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งโดยเฉพาะแทนศาลฎีก้าที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี แต่เป็นเพียงการตั้งองค์คณะขึ้นมาเพื่อพิจารณาคำร้องขออนุญาตฎีก้าเท่านั้น โดยองค์คณะผู้พิพากษาดังกล่าวยังคงปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรศาลยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๔ ดังนั้น การกำหนดองค์คณะผู้พิจารณาคำร้องขออนุญาตฎีก้า ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๘ จึงมิได้เป็นการจัดตั้งองค์กรศาลขึ้นมาใหม่แต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๗
มาตรา ๒๔๘ และมาตรา ๒๔๙ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๑๙๙

(นายวรวิทย์ กังศศิเทียม)

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ